

Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2005

**Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor zdravotnictví
září 2006**

OBSAH

1. SOUHRN.....	3
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE.....	3
3. KOORDINACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY.....	7
4. SITUACE NA DROGOVÉ SCÉNĚ.....	10
5. SLUŽBY POSKYTOVANÉ UŽIVATELŮM DROG A OSOBÁM OHROŽENÝM DROGOU....	15
6. KRAJSKÁ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY V ROCE 2005.....	20

správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Na bázi dobrovolného sdružování vznikají tzv. mikroregiony.

2.2 Obyvatelstvo

V Olomouckém kraji žilo k 31. 12. 2004 celkem 635 126 obyvatel, je šestým nejlidnatějším krajem v České republice.

Následující tabulka ukazuje počty obyvatel v jednotlivých okresech a v okresních městech. Oproti roku 2002 poklesl počet obyvatel ve všech okresech Olomouckého kraje.

Počet obyvatel v okresech Olomouckého kraje k 31. 12. 2004

Okres (počet obcí s rozšířenou působností / počet obcí s pověřenými obecními úřady)		Počet obyvatel okresu k 31.12. 2004
Jeseník	(1 / 3)	42 014
Olomouc	(4 / 5)	224 296
Prostějov	(2 / 3)	109 367
Přerov	(3 / 4)	134 181
Šumperk	(3 / 4)	125 268
kraj celkem	(13 / 19)	635 126

2.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je v Olomouckém kraji velkým problémem. Míra nezaměstnanosti k 31. prosinci 2005 vzrostla na 10,65 % a ve srovnání s koncem listopadu byla vyšší o 0,85 procentního bodu. K růstu míry nezaměstnanosti došlo ve všech okresech, nejvyšší nárůst o 1,57 procentního bodu byl zaznamenán v okrese Jeseník. Dosažená míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník – 16,88 % je třetí nejvyšší mezi všemi okresy České republiky.

2.4 Hrubý domácí produkt

Olomoucký kraj vykazuje dlouhodobě velmi nízké ekonomické ukazatele. Na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) se významně podílejí především odvětví zpracovatelského průmyslu, obchodu, dopravy a spojů. HDP na 1 obyvatele dosáhl 174 385 Kč. Přestože se meziročně jeho hodnota zvýšila o 7,3 %, má Olomoucký kraj na vytvořeném HDP na 1 obyvatele trvale nejnižší podíl mezi všemi kraji ČR - hodnota HDP v kraji dosáhla 76,7 % republikového průměru a 49 % kupní síly EU.

2.5 Mzdy

Nízká úroveň mezd obyvatel v Olomouckém kraji je jednou z dalších negativních charakteristik. Průměrná hrubá měsíční mzda na fyzické osoby dosáhla v Olomouckém kraji v 1. – 4. čtvrtletí 2005 výše 16 191 korun. Ve srovnání s předchozím rokem 2004 vzrostly mzdy v Olomouckém kraji o 4,8 %, tj. o 743 korun. V rámci České republiky je Olomoucký kraj na předposledním místě ze všech 14 krajů hned za krajem Karlovarským. Průměrná hrubá měsíční mzda v Olomouckém kraji dosáhla v roce 2005 pouze 85,1 % republikového průměru.

Mezi jednotlivými okresy Olomouckého kraje jsou značné rozdíly. Pouze v okresech Olomouc a Přerov dosáhl průměrný měsíční výdělek vyšších hodnot než krajský průměr. V ostatních třech okresech byla mzda pod krajským průměrem.

Tradičně nejhůře je na tom okres Jeseník. Na Jesenicku si lidé v průměru vydělali pouze 14 609 korun.

Oproti roku 2004 vzrostly mzdy ve všech okresech Olomouckého kraje. Nejvyšší meziroční nárůst mezd byl v okrese Olomouc (růst o 5,8 %) a Jeseník (zvýšení o 5,4 %). Na Šumpersku vzrostly mzdy o 4,6 % a na Přerovsku se zvýšily o 3,9 %. Nejpomaleji rostly mzdy v okrese Prostějov – meziroční nárůst o 3,4 %.

2.6 kriminalita

Charakteristika Olomouckého kraje v trestně právní oblasti

Drogová trestná činnost

K ukazatelům, charakterizujícím kvalitu sociálního prostředí souvisejícího se sociálně nežádoucími jevy, patří také kriminalita. Je sledován počet trestných činů obecně a také počet tzv. „drogových“ trestných činů, tedy těch, které spadají v Trestním zákoně pod §§:

187 nedovolené nakládání s omamnými a psychotropními látkami (OPL) a jejich přechovávání pro jiného

187a přechovávání OPL pro vlastní potřebu

188 výroba a přechovávání předmětů k výrobě OPL

188a šíření toxikománie

V oblasti obecné kriminality Olomoucký kraj nevybočuje z celostátního průměru, v oblasti drogové trestné činnosti je spolu s kraji Pardubickým a Vysočinou nejméně postiženou oblastí. Celkově byl v roce 2003 v oblasti kriminality Olomoucký kraj na 3. místě v ČR. Situace v roce 2004 byla obdobná. Bylo vykázáno celkově 152 drogových TČ v kraji, ve srovnání s rokem 2004 zůstává jejich počet téměř stejný

(pokles o 3). Výrazněji ale vzrostl počet přestupků na úseku ochrany společnosti před alkoholismem a jinými toxikomaniemi (o 478 přestupků).

Kriminalita spojená s drogami – trestné činy přímo související s drogami v Olomouckém kraji v období 2003 - 2005

	2003	2004	2005
kraj celkem	129	155	152

Zdroj Policie ČR

Souhrnný přehled přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi v Olomouckého kraje v letech 2003 - 2005

	2003	2004	2005
kraj celkem	2370	2485	2963

Zdroj Krajský úřad Olomouckého kraje

Vztah drog a trestné činnosti má dvojí podobu: uživatelé drog se nezdá podílejí na trestné činnosti (nejen drogové, časté jsou např. krádeže, vydírání, ublížení na zdraví), řada trestných činů souvisí s drogami, aniž by pachatelé drogy užívali (držení, výroba, prodej...). Z tohoto důvodu je třeba zabývat se nejen potrestáním pachatelů, ale také formami pomoci těm, kteří jsou zároveň uživateli drog. Jednou z možných cest je užší zapojení Probační a mediační služby (PMS) do protidrogové politiky kraje. PMS věnuje zvláštní pozornost zejména mladistvým uživatelům drog a vedle prosazování alternativních trestů má zájem také na řešení užívání drog jako výchozího problému se do péče pracovníků PMS často nedostává nebo se o ní dozvídají příliš pozdě.

Úzkou spoluprací přímo s Vazební věznicí v Olomouci navázalo KC Olomouc. Program „Práce s klienty v konfliktu se zákonem“ probíhá od počátku roku 2002 jako samostatný projekt orientující se na pomoc uživatelům nelegálních drog, kteří se v důsledku svého způsobu života dostali do konfliktu se zákonem.

3. Koordinace protidrogové politiky

3.1 institucionální zajištění

Krajský protidrogový koordinátor

Funkce protidrogového koordinátora Olomouckého kraje byla zřízena k 15. 9. 2001, a to od počátku v úvazku 1,0. Od 1.7. 2002 pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru. Zajišťuje vertikální i horizontální koordinaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji.

Krajská protidrogová komise

Činnost Krajské protidrogové komise skončila zároveň s ukončením činnosti Rady Olomouckého kraje dnem voleb do zastupitelstev krajů 5. 11. 2004.

Na její činnost navázala Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je zřízena UR/4/34/2005 od 13. 1. 2006.

Vertikální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

V Olomouckém kraji je 5 okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk), 19 obcí s pověřenými obecními úřady (tzv. 2.stupně), z toho 13 obcí s rozšířenou působností (tzv. 3. stupně). Kontaktní pracovník byl určen celkem v 16 obcích z 19 obcí s pověřenými obecními úřady, ve zbývajících 3 obcích funguje kontakt přes starosty obce.

Horizontální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

Horizontální rovina postihuje meziresortní, mezioborovou spolupráci a směřuje ke sjednocení krajské protidrogové politiky. Spolupráce krajského protidrogového koordinátora s manažerem prevence kriminality, krajským koordinátorem romských poradců, odborem školství a metodikem prevence sociálně patologických jevů, zdravotnictvím i policií má nejrůznější formy. Do protidrogové politiky v Olomouckém kraji se postupně zapojila řada institucí, organizací a odborníků z různých oblastí protidrogové prevence. Podařilo se vybudovat a rozvinout partnerské vztahy založené na všestranně výhodné spolupráci.. Zatím neformálním způsobem se rozvíjela spolupráce mezi pracovníky krajského úřadu, zabývajících se prevencí (OZ, OŠMT, OSV). Má podobu vzájemného poskytování informací a pozvání na setkání se zástupci regionů organizovaná některým z jmenovaných odborů. Docházelo také k pravidelnému společnému setkávání zástupců neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence a krajské protidrogové koordinátorky.

3.2 finanční zajištění protidrogové politiky

Kromě rozpočtových a příspěvkových organizací zřizovaných státem, krajem nebo obcemi (sociální oblast, zdravotnictví, školství), jsou v oblasti protidrogové politiky Olomouckého kraje nejvýznamnějšími subjekty nestátní neziskové organizace. Jejich

činnost je financována převážně ze státního rozpočtu, z rozpočtů obcí i z rozpočtu Olomouckého kraje. Ze státního rozpočtu obdržely neziskové organizace realizující protidrogovou politiku na území Olomouckého kraje téměř 10 mil. Kč (včetně dotace z MŠMT na specifickou primární protidrogovou prevenci), z rozpočtu Olomouckého kraje 1 997 000 Kč, z rozpočtu obcí 1 852 100 Kč.

Přehled finančního zajištění projektů protidrogové prevence v Olomouckém kraji v roce 2005 (neziskové organizace)

Přehled získaných finančních prostředků 2005						
	2005	SPR Wal.	P-centrum	Kappa-Help	KPM Uničov	KC Krédo
Finanční prostředky od:	Celkem:					
RVKPP	6 662 000	2 040 000	2 753 000	1 171 000	123 000	575 000
MPSV	4 287 200	1 924 700	1 187 500	626 000	432 500	116 500
MŠMT	156 500		156 500			
MZ	479 000	159 000	160 000		100 000	60 000
Ostatní resorty	230 000	150 000	80 000			
Kraj	1 997 000	721 000	724 000	392 000	62 000	98 000
Magistrát, obec	1 852 100	500 000	725 600	319 000	70 000	237 500
Úřady práce	412 940		245 000	117 940		50 000
Fondy zdrav. pojišťoven						
Nadace zahraniční i tuzemské	317 000	177 000	140 000			
Sbírky	39 438		13 898	5 540	20 000	
Sponzorské dary	673 047	389 414	10 000	144 900	128 733	
Příjmy od klientů	63 835		50 000	13 835		
Prostředky strukturálních fondů EU	50 000	50 000				
Ostatní (uved'te jaké)	624 129		600 000	5 934	195	18 000
Celkem finanční prostředky na realizaci projektů	17 844 189	6 111 114	6 845 498	2 796 149	936 428	1 155 000

Zdroj. Informace neziskových organizací, rozpočty obcí a Olomouckého kraje

Způsob a organizace dotačního řízení kraje

V Olomouckém kraji zatím nebyl vypracován stabilní systém přidělování finančních prostředků na protidrogové aktivity.

Hlavním zdrojem finančních prostředků se stala možnost požádat si o **příspěvek z rozpočtu Olomouckého kraje na projekty protidrogové prevence v roce 2005.**

V roce 2005 byla z rozpočtu Olomouckého kraje na projekty protidrogové prevence poskytnuta částka 1 997 000 Kč.

Organizace také mohly získat menší finanční prostředky jako tzv. **projekty do 20 000 Kč**.

Od roku 2004 je možnost získat dotaci také cestou tzv. **významných projektů**, priority i princip schvalování je obdobný „projektům do 20 000 Kč“, požadovaná částka může být libovolně vysoká. Žádosti jsou předkládány na ekonomický odbor, rozhoduje Rada Olomouckého kraje, do posuzování kvality a potřebnosti projektů nejsou zapojeny odborné odbory.

Jak ukazují tabulky, v roce 2005 podpořil Olomoucký kraj ze svého rozpočtu projekty protidrogové prevence částkou 1 997 000 Kč, výše podpory z rozpočtů obcí a programu prevence kriminality Partnerství byla o 1 129 280 Kč vyšší.

Příspěvky na projekty protidrogové prevence z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2005

Organizace	Protidrogová služba	Výše příspěvku z rozpočtu OK na rok 2005
Kappa-Help Přerov	KKC Kappa	246 000
	Terénní programy KKC Kappa	146 000
	CELKEM	392 000
SPR Walhalla	Terénní práce ve městech OK	151 000
	KC Prostějov	151 000
	KC Olomouc	288 000
	Práce s KSZ	131 000
	CELKEM	721 000
P-centrum	Doléč.program.a amb.léčba	571 000
	Programy primární prevence	153 000
	CELKEM	724 000
Ob. Charita Uničov	KPM Uničov	62 000
Pontis Šumperk	nízkoprah.soc.služ.KC Krédo	98 000
Celkem		1 997 000

Zdroj:
Krajský
úřad

Olomouckého kraje

Dotace z rozpočtu obcí Olomouckého kraje na protidrogovou prevenci v roce 2005

Dotace z rozpočtu obcí Olomouckého kraje na protidrogovou prevenci v roce 2005						
okres	Šumperk	Přerov	Prostějov	Jeseník	Olomouc	obce Olom. kraje
obec						
Šumperk	375 000					375 000
Mohelnice	50 000					50 000
Hranice n.M		155 000				155 000
Lipník n.B.		62 480				62 480
Přerov		249 000				249 000
Prostějov			250 000			250 000
Olomouc					1 279 800	1 279 800
Uničov					230 000	230 000
Šternberk					50 000	50 000
celkem	425 000	466 480	250 000		1 559 800	2 701 280

Zdroj:rozpočty obcí, informace organizací

3.2 Nejvýznamnější rozhodnutí krajských orgánů v oblasti protidrogové politiky v roce 2004

Dne 13. ledna 2005 byla zřízena Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje. (UR/4/34/2005).

Dne 11. dubna 2005 byla Radou Olomouckého kraje schválena krajská strategie v oblasti protidrogové politiky - Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 – 2010 (UR/11/80/2005).

4. Situace na drogové scéně

4.1 Užívání drog v populaci obecně

Celopopulační studie zabývající se užíváním drog nebyla v roce 2004 ani 2005 v Olomouckém kraji provedena. Musíme se tedy opírat převážně o výsledky studie ESPAD 2003 zaměřené na populaci šestnáctiletých v Olomouckém kraji ve srovnání s celorepublikovým průměrem.

Celopopulační průzkumy

Validní informace o užívání drog v populaci v Olomouckém kraji za rok 2004 nemáme k dispozici. V novém Strategickém protidrogovém plánu Olomouckého kraje na období 2005 – 2010 je počítáno s významným rozšířením výzkumné činnosti na území kraje, při němž budeme využívat zejména studentů a pedagogů Univerzity Palackého (jedna z pracovních skupin vytvořených krajskou protidrogovou komisí pro tvorbu strategie se zabývala přímo mapováním a výzkumem).

Školské průzkumy

Následující statistická data za Olomoucký kraj vycházejí ze studie „ESPAD a NASUD 2003“, do níž bylo zapojeno 925 studentů (z toho 296 do ESPAD) z 18 škol různých typů a regionů kraje.

Výsledky ESPAD 2003 v Olomouckém kraji v porovnání s kraji ČR

	Olomoucký kraj		Kraje ČR	ČR	Kraje ČR
	* počet	** pořadí	nejméně	průměrně	nejvíce
Kouření 1/ cigaret	43,27	14.	33,63	38,7	43,27
Opilost 2/	15,59	12.	12,61	13,5	19,91
Zkušenost s marihuanou	43,95	9.	40,63	43,6	52,71
Zkušenost s extází	5,69	2.	3,79	8,3	10,48
Zkušenost s pervitinem	2,25	4.	1,88	4,2	7,64
Zkušenost s heroinem	2,63	8.	1,33	2,4	3,64
Zkušenost s LSD	4,29	4.	3,13	5,6	8,83
Zkušenost s těk.látkami	7,29	2.	6,98	9,0	12,36

^{1/} kouření tabáku více než 40krát za život ^{2/} opilost v posledním měsíci více než 3krát * výsledky horší oproti republikovému průměru jsou ve sloupci umístěny napravo, výsledky lepší vlevo a odpovídající průměru uprostřed**pořadí v rámci krajů ČR, kde vyšší pořadí znamená větší problém, horší situaci (14. místo znamená nejhorší v ČR)

Jak vyplývá ze zatím dostupných závěrů, pro Olomoucký kraj zůstává největším problémem mládeže kouření cigaret, které je v porovnání s kraji ČR nejvyšší. Naproti tomu zkušenost s extází, těkavými látkami, pervitinem a halucinogenními drogami je jedna z nejnižších v ČR.

4.2 Rekreační/ příležitostné užívání drog

V roce 2005 nebyla v Olomouckém kraji provedena žádná studie zaměřená na rekreační, resp. příležitostné užívání drog. Nízkoprahová zařízení i zařízení zaměřená na ambulantní léčbu pracují s experimentátory pouze příležitostně. Statistiky oddělení sociálně právní ochrany dětí obecních úřadů s rozšířenou působností klienty – experimentátory nevykazují odděleně. Uživatelé tanečních drog jsou kontaktováni v rámci projektu Terénní programy Oddělení Sdružení Podané ruce Walhalla. Na větších tanečních akcích je jim poskytován informační servis a poradenství.

4.3 Žádosti o léčbu v souvislosti s užíváním drog

V roce 2005 pracovalo v kraji 25 léčebných/ kontaktních center. V roce 2004 to bylo 31 center, došlo tedy ke snížení jejich počtu. V celkové počtu evidovaných léčebných/ kontaktních center je Olomoucký kraj na 6 místě v České republice. V počtu vykazujících center (vykazuje 22 center) je Olomoucký kraj na 5. místě v České republice, v počtu nevykazujících (nevykazují 2 centra) došlo oproti roku 2004 ke zlepšení, přesto se i v praxi ukazuje, že je třeba výkaznictví léčebných/ kontaktních center v našem kraji ještě zlepšit, zejména těch, jejichž zřizovateli nejsou NNO.

Počet a typ vykazujících léčebných/ kontaktních center (zařízení) pro pomoc uživatelům drog v Olomouckém kraji

Počet LKC pro pomoc UD	z toho		z toho ambulance		z toho lůžkové	
	Neziskové organizace		zdravotnické	nezdravotnické	zdravotnické	nezdravotnické
	Kontaktní centra a terénní programy (zařízení)	Doléčovací program (zařízení)			Psych.léčebny nebo oddělení nemocnice	
25	6	1	12	1	3	2

Zdroj Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2005

Incidence (First Treatment Demand) a prevalence uživatelů drog – žadatelů o léčbu v Olomouckém kraji

Od roku 2003 dochází k poklesu incidence (First Treatment Demand) uživatelů drog – žadatelů o léčbu. V roce 2003 bylo hlášeno 319 nově evidovaných žadatelů o léčbu, v roce 2004 302 klientů a v roce 2005 253 klientů. Též dochází ke snížení prevalence - v roce 2003 bylo hlášeno 621 klientů, v roce 2004 614 a v roce 2005 530 klientů..

Ve věkové skupině od 15 do 39 let dochází taktéž k poklesu incidence. V roce bylo 2004 hlášeno 296 nových žadatelů o léčbu, v roce 2005 244 klientů. V roce 2004 byla prevalence v této věkové skupině 601 klientů, v roce 2005 516 klientů

Specifická věková incidence a prevalence na 100 000 obyvatel v Olomouckém kraji
v období 2004 -2005

Incidence, prevalence, specifická věková incidence a prevalence na 100 000 obyvatel v Olomouckém kraji v období 2004 - 2005					
rok		všichni klienti		věková skupina 15 - 39 let	
		incidence	prevalence	incidence	prevalence
2004	počet	302	614	296	601
	na 100.000 obyvatel	47,4	96,3	124,5	252,7
2005	počet	253	530	244	516
	na 100.000 obyvatel	39,8	83,3	102,2	217,4

Zdroj Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 a 2005

4.4 Infekční onemocnění v souvislosti s užíváním drog

Olomoucký kraj patří k oblastem se spíše nižším výskytem virové hepatitidy typu C. Hepatitida typu B se v něm ve srovnání s ostatními kraji vyskytovala podprůměrně, zajímavý je vyšší výskyt akutní virové hepatitidy typu B. Průměrný je i výskyt hepatitidy A. Ve srovnání s rokem 2004 došlo k výraznému nárůstu pouze u hepatitidy B, ale podíl injekčních uživatelů drog je malý. Počet hlášených případů určitě neodpovídá skutečné situaci. Úkolem pro rok 2006 proto zůstává zjištění příčiny a nalezení nápravy.

Počet případů virových hepatitid hlášených v roce 2005 v Olomouckém kraji

Počet případů virových hepatitid typu A, B a C hlášených v roce 2005 v Olomouckém kraji			
	VHA	VHB akutní/ch ronická	VHC akutní/ch ronická
hlášené případy v roce 2005 celkem	12	20/ 8	6/ 5
injekční uživatelé drog		4/ 0	4/ 2
podíl injekčních uživatelů drog na celkovém počtu případů (%)		20/ 0	66,7/ 40

Zdroj: Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2005

4.5 Akutní intoxikace drogami v souvislosti s užitím drog

Počet případů intoxikace drogami (celkem 15 případů) v Olomouckém kraji v roce 2005 je poměrně nízký, pravděpodobně neodpovídá skutečnosti. Přesto lze pozorovat nárůst případů. V dalších letech bude nutno přistoupit k hlášení mnohem pečlivěji a zodpovědněji. Převládají intoxikace pervitinem a stimulancií, oproti roku 2004 lze pozorovat nárůst případů intoxikace opiáty. Hygienická služba ve statistických přehledech neuvádí případy akutní intoxikace alkoholem.

Intoxikace drogami podle typu hlásících zařízení v období 2004 - 2005

Případy intoxikace drogami v Olomouckém kraji v období 2004 – 2005 podle typu hlásících zařízení											
hlásící zařízení		ARO	RZP	LSPP	JIP, interna	psychiatrie	dětské odd.	centrální příjem	soudní odd.	jiné	celkem
2004	počet případů	3	4	0	2	0		0	0	0	9
2005		2	3	0	8	0	0	0	0		15

Zdroj: Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 a 2005

Intoxikace drogami podle základní drogy v období 2004 – 2005

Intoxikace drogami v Olomouckém kraji v období 2004 - 2005 podle základní drogy											
rok	základní droga	heroin, opioáty	pervitin, stimulancia	kanabinoidy	halucinogeny	rozpouštědla	sedativa, hypnotika	jiné drogy, léky	neznámá droga	celkem Olomoucký kraj	ČR celkem
2004	počet	0	7	0	1	0	1	0	0	9	1000
2005	případů	3	6	0	0	2	4	0	0	15	1193

Zdroj: Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 a 2005

4.6 Problémové užívání drog

V roce 2005 využilo alespoň jednou služeb kontaktních nízkoprahových center a terénních programů, ambulantní léčby a programu Klient v konfliktu se zákonem v Olomouckém kraji 1859 uživatelů drog. Mezi klienty těchto programů převažovali uživatelé pervitinu - 900 osob, kanabinoidů - 325 osob a těkavých látek – 54 osob. Velká část klientů ale užívá polymorfně více drog, velmi často je přidruženo také užívání alkoholu. Průměrný věk klientů činil 25,1 roku. Poměrně vysoký je počet klientů zneužívajících těkavé látky. Ve srovnání s rokem 2004 poklesl počet klientů, kteří alespoň jednou využili služeb programu, ale vzrostl počet vydaných injekčních stříkaček i počet výměn.

Problémové užívání drog v Olomouckém kraji v roce 2004 a 2005

Problémové užívání drog v Olomouckém kraji v roce 2004 a 2005 podle údajů nízkoprahových center a terénních programů, ambulantní léčby a programu Práce s klienty v konfliktu se zákonem		
rok	2004	2005
počet klientů, kteří využili aspoň jednou služeb programu celkem	2 766	2 259
z toho uživatelů drog	2 327	1 859
z toho injekčních uživatelů drog	1 165	956
z toho mužů	1 731	1 211
z toho se základní drogou heroin	96	52
z toho se základní drogou pervitin	1 182	972
z toho se základní drogou kanabinoidy	615	325
z toho se základní drogou extáze	33	16
z toho se základní drogou těkavé látky	135	54
z toho se základní drogou Subutex legálně	2	7
z toho se základní drogou Subutex nelegálně	2	
z toho se základní drogou Metadon legálně	7	7
z toho se základní drogou Metadon nelegálně		
průměrný věk klienta	24,20	25,10 (údaj poskytl 5 programů)
počet neuživatelů drog, kteří využili aspoň jednou služeb programu	439	400
počet kontaktů	20 753	19 738
z toho s uživateli drog	15 289	18 531
počet prvních kontaktů	1 459	1 171
z toho s uživateli drog	1 219	889
počet výměn (výkonů ve výměnném programu)	3 455	4 099
počet vydaných injekčních jehel	87 495	90 616

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci protidrogové politiky v roce 2004 a 2005, informace AT ambulance Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci

5. Služby poskytované uživatelům drog a osobám ohroženým drogou

5.1 primární prevence

Školy a školská zařízení v Olomouckém kraji ve školním roce 2004/05

Typ zařízení	Počet zařízení – stav k 30.9.2004
MŠ	409
ZŠ	291
Gymnázium	48
SOŠ	50
SOU,	39
VOŠ	7
VŠ	3
Ped. – psych. poradna	1
Dětský domov	13
Výchovný ústav, dětský domov se	5
Diagnostický ústav	1
Středisko výchovné péče	1
Speciální MŠ	19
Speciální ZŠ, zvláštní škola	40
Pomocná škola, praktický stupeň	24
Odborné učiliště, praktická škola	27

Zdroj: statistika odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje

Aktivita v oblasti primární prevence

Systematicky se těmto aktivitám věnuje hlavně organizace P-centrum, která významným způsobem pracuje v rámci Programů primární prevence také s pedagogy Olomouckého regionu..Na jednotlivých školách jsou realizovány minimální preventivní programy, některé školy realizují i další aktivity a projekty v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Mezi největší vzdělavatele a realizátory programů v oblasti specifické primární prevence v Olomouckém kraji patří P-centrum, občanské sdružení Art Language, Pontis Šumperk o.p.s., sdružení D, Pedagogicko – psychologická poradna, Sdružení Podané ruce (Prostějov a okolí) a KAPPA – HELP. Aktivit i projektů v této oblasti by mohlo být určitě více, chybí ucelený systém.

5.2 Snižování rizik spojených s užíváním drog

Služby v oblasti snižování rizik spojených s užíváním drog zajišťuje v Olomouckém kraji 5 (6) kontaktních center, KKC Kappa má kromě kontaktního centra v Přerově ještě odloučené pracoviště – kontaktní centrum v Hranicích. Dále jsou subjekty zajišťujícími činnost kontaktních center realizovány terénní programy. V rámci činnosti kontaktních center i terénních programů je realizována práce s problémovými uživateli drog, jejich rodiči a blízkými, a také kontaktování skryté populace. Těmto cílovým skupinám je poskytováno poradenství, sociální práce, práce s motivací, výměna injekčního materiálu a materiálu k desinfekci. Téměř všechna zařízení pracují také s klienty v konfliktu se zákonem, případně ve výkonu trestu. Sdružení Podané ruce, Regionální oddělení Walhalla, realizuje úspěšný program Práce klienty v konfliktu se zákonem probíhající v úzké spolupráci s Vazební věznicí Olomouc a s věznicí Mírov.

Služby v oblasti snižování rizik

Název projektu/programu	Realizátor	Cílová skupina	Počet osob, kt. služby využily v r. 2005/z toho UD	Počet kontaktů v r. 2005	Počet výměn v r. 2005	Počet vydaných inj.stř. v r. 2005	Územní působnost, spádovost
KPM Uničov	Obl. charita Uničov	uživatelé drog	87/83	2 565	422	8 948	Uničov a okolí
Kontaktní centrum Walhalla	Sdružení Podané ruce	Uživatelé nealkoholových drog	377/342	6 034	1437	40 672	Olomoucký region
Terénní programy Olomouc	Sdružení Podané ruce	Uživatelé nealkoholových drog	384/ 322	2 019	530	9 828	Olomoucký region: Olomouc, Šternberk, Litovel
Práce s klienty v konfliktu se zákonem	Sdružení Podané ruce	Uživatelé nealkoholových drog	198/184	1 123	0	0	Olomoucký kraj
K-centrum Želva Kontaktní a terénní program	Sdružení Podané ruce	Experimentátoři, příležitostní uživatelé a osoby závislé na náv. látkách a jejich příbuzní	89/79	660	191	4 330	Prostějovský region
K-centrum	Pontis	Uživatelé	215/176	2 377	684	6 183	Okres

Krédo	Šumperk o.p.s.	drog					Šumperk
KKC Kappa (projekt celkem)	o.s. Kappa-Help	Uživatelé drog a osoby blízké	398/348	2 843	689	14 533	Okres Přerov, Město Přerov, Město Hranice
Terénní program KKC Kappa	o.s. KAPPA-HELP	Uživatelé drog, především nekontaktováni v KKC, experim., dále jejich příbuzní a přátelé	218/205	1 635	142	6122	Okres Přerov (Přerov, Hranice, Lipník nad Bečvou, Kojetín)

Kontakt: Každá návštěva/situace, při které dochází k interakci mezi klientem a pracovníkem programu (tzn. poskytnutí určité služby, informace, nebo poradenství - včetně skupinového. Příjem telefonického hovoru není kontakt.

Výměna: Kontakt, při kterém dochází k výměně (příp. jen odevzdání či výdeji) jedné nebo více injekčních jehel.

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2005

5.3 Služby v oblasti léčby a resocializace

V Olomouckém kraji je zajištěna střednědobá i dlouhodobá ústavní léčba závislostí v Psychiatrické léčebně Bílá Voda, na oddělení s komunitním režimem, a také v Psychiatrické léčebně ve Šternberku. Ve Šternberku je také zajišťována soudně nařízená ústavní léčba. Vojenská nemocnice v Olomouci poskytuje kromě detoxikace a detoxifikace také krátkodobou léčbu v trvání maximálně 1 měsíc.

Ve Fakultní nemocnici v Olomouci je na Psychiatrické klinice v ambulanci AT realizován program ambulantní léčby a programy substituce metadonem a Subutexem®. P – centrum v Olomouci zajišťuje program ambulantní léčby a poradenství. Ambulantní léčbu závislosti na léčbu závislosti na legálních i nelegálních drogách zajišťují také psychiatrické ordinace a Centrum krizové intervence v Olomouci. V PL Bílá Voda i ve Fakultní nemocnici je poskytována detoxikační léčba.

Fakultní nemocnice v Olomouci, PL Šternberk a PL Bílá Voda také umožňují detoxifikaci. Detoxikace osob pod silným vlivem alkoholu, většinou s projevy agresivity, je možná v jediné zachytné stanici v Olomouckém kraji, která je součástí Nemocnice Šternberk. Její provoz je 24 hodin denně a kapacita 8 lůžek.

Specifickým zařízením v našem kraji je Výchovný ústav pro mládež s léčebným režimem v Žulové. Zde pomáhají řešit problémy s drogami chlapců ve věku 15 – 19 let, u nichž byla soudně nařízena ústavní výchova. Po krátkém přerušení léčebné práce vzniklé v letech 2002 – 2003 díky personálním změnám nyní program opět funguje.

V Olomouckém P-centru dlouhodobě probíhá úspěšný Doléčovací program, jehož součástí je i nabídka chráněného bydlení (na půl cesty) a chráněného zaměstnání. Je určen klientům z celé České republiky.

Služby NNO v oblasti léčby a resocializace

Název projektu/programu	Realizátor	Typ služby	Cílová skupina	Kapacita/rok	Počet osob, kt. služby zař. využily v r. 2005	Územní působnost , spádovost
Doléčovací program a ambulantní léčba	P-centrum	Protidrogové služby	Osoby s dlouhou drogovou historií po ukončené léčbě	Chráněné bydlení: kapacita 9 lůžek. Chráněná pracovní dílna: kapacita 6 pracovních míst	Počet klientů programu ambulantní léčby: (počet osob, které využily v daném období alespoň jednou služeb programu) 217 (z toho 67 identifikovaných U.D., 53 anonymních U.D. a 97 neuživatelů) Ambulantní následná péče: počet klientů : 43 Intenzivní následná péče (doléčování): Počet klientů: 24	ČR

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2005

Jiné aktivity v oblasti protidrogové politiky

Název aktivity	Realizátor	Cílová skupina	Popis aktivity
Exkurze	Sdružení Podané ruce, K centrum Walhalla	Žáci a studenti 8., 9. tříd ZŠ, střední školy a VŠ	Představení zařízení a jeho činnosti
Terénní preventivní programy na tanečních akcích	Sdružení Podané ruce, Terénní programy Olomouc	Uživatelé tanečních (syntetických) drog	Informační stánek, distribuce letáků, poradenská a krizová intervence
Skupinové vzdělávací aktivity	Sdružení Podané ruce, Práce s klienty v konfliktu se zákonem	personál věznice, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody	Témata týkající se drogové problematiky, u pracovníků věznice také práce s danou cílovou skupinou
Probační terapeutický program	Sdružení Podané ruce, K-centrum Želva	Mladiství jejichž trestná činnost je spojena s užíváním návykových látek a kteří jsou stíháni za protiprávní jednání dle zákona 218/2003 Sb. o soudnictví nad mládeží. Za rok 2004 se jednalo o 6 klientů.	Zákon 218/2003 počítá s uplatněním terapeutických programů jako výchovných opatření. Základním modelem práce je dlouhodobý poradenský proces, který využíváme v individuální práci. Práce s klienty usiluje o změnu jejich postoje k aktuálnímu život. problémům. Získávají náhled na příčiny své trestné činnosti. Motivace klienta k získání vhodného soc. zázemí a k získání perspektivního společenského uplatnění.
Práce s rodiči	Pontis Šumperk, o.p.s	Rodiče a příbuzní klientů	Osvěta, individuální intervence, poradenství
Práce s klienty ve výkonu trestu	Pontis Šumperk, o.p.s	Klienti ve výkonu trestu	Sociální práce, soc. právní poradenství
Benefiční koncert na podporu KC Hranice. Cíl: propagace a podpora služeb KC Kappa. Možnost kontaktu s jinak špatně dostupnou skupinou rizikové mládeže.	PČR a Městský úřad Přerov Kappa - Help	Mládež od 15 let a širší veřejnost.	Presentačně osvětová akce

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2005

5.4 Hlavní změny v poskytování služeb

V roce 2005 nedošlo v poskytovaných službách k žádným podstatným změnám.

5.5 Hlavní nedostatky v poskytování služeb v kraji v roce 2005

V Olomouckém kraji chybí dostatečná nabídka systematických programů specifické primární prevence, zejména programů selektivní prevence. Relativně dobrá je dostupnost nízkoprahových služeb i terénních programů. Výjimkou jsou hornaté oblasti Jeseníků. V okrese Jeseník nejsou tyto služby zajištěny vůbec. Změna této neutěšené situace zůstává důležitým úkolem pro nadcházející období. Nedostatečně je také zajištěna nejen v Jesenickém okrese, ale téměř v celém kraji, péče o experimentátory a léčba a resocializace pro některé specifické cílové skupiny. Jedná se o například o nezletilé uživatele drog, matky s dětmi, gravidní ženy, osoby s duální diagnózou a s poruchami příjmu potravy, mentálně retardované. Chybí doléčovací zařízení pro osoby se závislostí na alkoholu. Dostupnost léčby je také celkem dobrá. Problematickou se jeví dostupnost programu substituční léčby, který je zajišťován zatím hlavně v ambulanci AT Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice. Jiná zařízení informace podávají jen zřídka nebo vůbec.

6. Krajské strategie a plány

V roce 2004 skončila platnost Strategického protidrogového plánu období: 2002 – 2004: Během tohoto roku byl dokončován nový Strategický protidrogový plán na období 2005 – 2010. Na jeho přípravě se podílelo několik pracovních skupin, složených z odborníků z praxe, pracovníků krajského úřadu i úřadů obcí s rozšířenou působností. Jednou ze základních metod bylo využití SWOT analýzy jednotlivých oblastí (primární prevence a práce s médii, snižování rizik, léčby a následné péče, snižování dostupnosti – trestně právní sektor a oblast výzkumu a mapování drogové situace). Strategický protidrogový plán byl schválen Krajskou protidrogovou komisí a předložen Radě Olomouckého kraje ke schválení. Radou Olomouckého kraje byl Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 - 2010 schválen 14. dubna 2005 (UR/11/80/2005).

Použité zkratky:

NNO - neziskové organizace

SPR Walhalla - Sdružení Podané ruce, o.s., oddělení Walhalla